

DE TELGENKAMP

katholieke basisschool

Pestprotocol

Versie september 2009

Pestprotocol "de Telgenkamp"

Pestprotocol “de Telgenkamp”

versie 01-09-09

Inhoudsopgave:

Inleiding	Blz 3
1. Voorwoord.	Blz 4
Informatie rond pesten	
2. Preventie.	Blz 5
Wat doen we ter bevordering van een goed pedagogisch klimaat.	
Wat doen we om pesten te voorkomen.	
3. Hoe gaan we om met actuele pestproblematiek.	Blz 7
• Stappenplan voor aanpak pestprobleem.	
• Consequenties bij hardnekkig pestgedrag.	
4. De begeleiding van alle betrokkenen	Blz 10
Bijlage 1	Blz 12
Adviezen aan de ouders van onze school.	
Bijlage 2	Blz 13
Computerprotocol	
Bijlage 3	Blz 15
De nieuwe PestTest®	
Bijlage 4a	Blz 16
Gesprekken: inleiding	
Bijlage 4b	Blz 17
Gesprek met pester.	
Bijlage 4c	Blz 19
Gesprek met de gepeste.	
Bijlage 4d	Blz 21
Gesprek met de ouders	
Bijlage 5	Blz 22
Anti- pestblad	
Bijlage 6	Blz 23
Administratieve verwerking voor leerkrachten.	

Inleiding.

Op De Telgenkamp vinden we het van groot belang dat de kinderen zich op school thuis voelen. We streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer waarin kinderen, leerkrachten en ouders zich goed voelen. We willen dat alle kinderen zich gerespecteerd voelen ongeacht capaciteiten, vaardigheden en achtergrond. Een dergelijke werksfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt de basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk element van het pedagogisch klimaat is voor ons het creëren van een gevoel van veiligheid en geborgenheid.

We werken dagelijks preventief aan het bevorderen van een goed pedagogisch klimaat door samen met de kinderen te praten over wenselijk en niet wenselijk gedrag. We gebruiken de methode Kinderen en hun sociale talenten als leidraad door de school heen voor het ontwikkelen van sociale competenties.

Ondanks de preventieve aanpak komt pesten bij ons op school ook voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Dit pestprotocol zien we als een van de bouwstenen van het pedagogisch klimaat. De opzet is vooral preventief van aard. Daarnaast wordt pestproblematiek volgens een helder omschreven aanpak bestreden waarbij we alle partijen betrekken.

1. Voorwoord.

We geven beknopte informatie over pesten. Voor uitgebreide informatie verwijzen we naar www.pestweb.nl

Wat is pesten?

Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.

Je noemt iets pesten als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding. Als er gepest wordt, is het ene kind altijd sterker dan het andere.

Het slachtoffer heeft moeite zichzelf te verdedigen. Hij of zij is hulpeloos tegenover de kinderen die hem pesten. Het is steeds dezelfde die wint of verliest.

Enkele voorbeelden van pesten zijn:

- Het geven van een bijnaam, terwijl hij/zij dat niet als prettig ervaart
- Iemand beledigen / belachelijk maken
- Iemand negeren en buiten sluiten
- Voortdurend een klasgenoot ergens de schuld van geven
- Na schooltijd klasgenoten opwachten, op weg naar huis achterna rijden
- Bezittingen afpakken
- Fysiek geweld (o.a. schoppen, slaan, krabben)
- Chanteren
- Schelden / schreeuwen tegen het slachtoffer
- Digitaal pesten.

Voorwaarden voor een serieuze aanpak:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle betrokkenen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouder(s)/verzorger(s).
- De school spant zich in om pestproblemen te voorkomen. Het onderwerp pesten wordt met de kinderen bespreekbaar gemaakt.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten in samenwerking met ouders, dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, beschikt school over een directe aanpak.
- Er zijn interne vertrouwenspersonen voor de kinderen aangesteld. Voor onze school zijn dat Yvonne Blankenvoort en Marleen Jansen (locatie Luxemburgstraat - Binnenveldweg) en Monique Stokkers (locatie Wezelstraat)

2. Preventie.

Wat doen we ter bevordering van een goed pedagogisch klimaat? Wat doen we om pesten te voorkomen?

Op welke manieren pogen we, de leerkrachten, de leerlingen en de ouders pestgedrag te voorkomen.

Leerkrachten:

- Door het verstrekken van informatie en teamscholing.
- De rol van de leerkracht, voorbeeldgedrag is essentieel, serieus nemen van klachten. Complimenten geven voor positief gedrag.
- Voor nieuwe leerkrachten door de jaren heen: informatiepakket met pestprotocol bespreken tijdens inwerken door ib' er of bc' er.
- Schoolregels, met heel team te bepalen, en indien nodig klassenregels erbij. Regels worden duidelijk zichtbaar ophangen.
- Pestprotocol in elke groepsmap.
- Zorgen voor toezicht. Op het moment dat kinderen naar binnen mogen moet er toezicht zijn. Tijdens de pauzes en 10 minuten voor en na schooltijd is er toezicht op het plein.

Leerlingen:

- Lessen ter bevordering van de sociale competenties. We werken wekelijks met de methode Kinderen en hun sociale talenten. Alle aangeboden competenties bevorderen het sociale gedrag.
- Hellig hart, lessen uit de map over waarden en normen.
- Leerlingvolgsysteem sociaal emotionele ontwikkeling: voor groep 1 en 2 Observatielijst pravoo, voor groep 3 t/m 8 Viseon leerlingvolgsysteem sociaal emotionele ontwikkeling. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn voor nader onderzoek naar het welbevinden van de leerling.
- Begin van het jaar de schoolregels bespreken en aanvullen met klassenregels.
- Informatie verstrekken over de pestaanpak. Voor kleuters op begrijpelijke manier brengen. Hoe gaan we er op school mee om, wat doe je als je gepest wordt.
- Jaarlijks, in de 13^e week, in groep 6, 7 en 8 de digitale pesttest in laten vullen, gegevens analyseren en bespreken in de groep. Individuele gesprekken indien nodig. (zie bijlage 3 over de pesttest van de VOO)

Overblijfkrachten:

- Toelichten pestprotocol door daarvoor aangewezen leerkracht vanuit de school.
- Bij pesten tijdens overblijf wordt dit door de overblijfkraft gemeld bij de coördinator van de locatie. Deze meldt bij de leerkracht, de leerkracht handelt volgens het pestprotocol.

Ouders:

- Tijdens informatieavonden van groep 1 t/m 8 informatie over het pestprotocol aan de ouders verstrekken. Een samenvatting van het protocol met info voor de ouders vormt hiervoor het uitgangspunt.
- In de schoolgids staat een samenvatting van het protocol met verwijzing naar de website van school waar het hele pestprotocol te lezen is.
- Elk jaar voor de ouders van groep 5 een informatieavond organiseren met pesten als thema o.l.v. een extern deskundige.
- Informatie over het thema 'Kinderen en hun sociale talenten' verstrekken via nieuwsbrief.

Niet onderwijzend personeel:

De daarvoor aangewezen leerkracht informeert het niet onderwijzend personeel over het pestprotocol en hoe te handelen in geval van vermeend pesten. Het niet onderwijzend personeel meldt het bij de leerkracht, de leerkracht handelt volgens het pestprotocol.

3. Hoe gaan we om met actuele pestproblematiek.

- **Stappenplan voor aanpak pestprobleem.**
- **Consequenties bij hardnekkig pestgedrag.**

Aanpak van ruzies en pestgedrag in drie stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen we allereerst de kinderen zelf een oplossing te laten vinden en vervolgens kan er onder begeleiding van een leerkracht tot een oplossing worden gekomen. Hiervoor hebben we een 3 stappenplan ontwikkeld.

stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit komen.

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meneer of juf voor te leggen.

Wanneer pestgedrag door derden wordt geconstateerd hebben zij de plicht dit te melden bij de leerkracht. In dit geval vervalt stap een.

stap 2: (Kies voor a of b)

- a. De leerkracht praat met de kinderen individueel, vraagt ze een oplossing te bedenken. Daarna samen praten en naar de beste oplossing zoeken. Gemaakte afspraken worden door de leerkracht gecontroleerd/ geëvalueerd. De leerkracht vult het pestblad in, dit gaat achter tabblad groepsdossier in de groepsmap.
- b. De gepeste vult het pestblad in. De pester vult het pestblad in. De gepeste en de pester komen zo mogelijk tot een gezamenlijk verhaal. Onder leiding van de leerkracht wordt er naar een oplossing gezocht. Gemaakte afspraken worden door de leerkracht gecontroleerd/ geëvalueerd. Het pestblad komt achter het tabblad groepsdossier in de groepsmap.

Als het kinderen uit verschillende groepen betreft komt er een afschrift van het pestblad in beide groepen achter het groepsdossier.

Bewustwordingsgesprek waarin informatie over pesten wordt gegeven. Gebruik hiervoor blz 45 uit de pestmap (bijlage 4)

stap 3:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Volg de procedure rond het invullen van het pestblad van stap 2. Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Indien de leerkracht het wenselijk vindt kunnen ouders eerder geïnformeerd worden. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Bij de derde pestmelding, of indien wenselijk eerder, wordt ook het team ingelicht in een personeelsvergadering en wordt het kind extra in de gaten gehouden.

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten:

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

Indien van toepassing kan er contact worden opgenomen met de buitenschoolse opvang om te horen of daar ook sprake is van pesten en om tot een gezamenlijke aanpak te komen.

Indien bij gesignaleerd pestgedrag de stappen 1 t/m 3 niet het gewenste effect hebben neemt de leerkracht duidelijk stelling met de hieronder genoemde consequenties.

Consequenties

De aanpak is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag:

Aanpak noteren op individueel volgformulier extra begeleiding. (iveb)

fase 1:

- **Nogmaals volgt er een indringend bewustwordingsgesprek. Gebruik hiervoor wederom bijlage 4. evt film of documentaire laten zien.**
- Een of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem)
- De leerling moet een keuze maken uit een literatuurlijst van kinderboeken rondom pesten en maakt van het gelezen boek een boekverslag.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Een gesprek met ouders over de te volgen aanpak

fase 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties en gesprekken met ouders op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd op het "individueel volgformulier extra begeleiding" (iveb). De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.(b.v. met een pestprogramma en/of een pestcontract)
- De interne begeleider is bij het gesprek aanwezig.

fase 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.
- Het aanbod van hulpmogelijkheden verandert jaarlijks. Voor informatie over hulpmogelijkheden verwijzen we naar de sociale kaart in de orthotheek en websites van diverse hulpverlenende instanties. Denk aan "spot", Centrum voor Jeugd en Gezin en verwijzingen vanuit het pestweb.
- De interne Begeleider blijft betrokken en coördineert

fase 4:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. De directie initieert.

Van alle fases wordt een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden. Hiervoor worden de reguliere gespreksformulieren gebruikt, het "individueel volgformulier extra begeleiding" (iveb) en indien nodig een individueel handlingsplan.

School houdt de mogelijkheid open de pester of de gepeste in een andere groep te plaatsen. Dit gebeurt in overleg met ouders. School neemt hierover het definitieve besluit.

4. De begeleiding van alle betrokkenen.

Op de Telgenkamp geven we begeleiding op basis van een vier-sporenbeleid
We richten ons op:

- Begeleiding van de gepeste.
- Begeleiding van de pesters.
- Begeleiding van de zwijgende middengroep.
- Begeleiding van de ouders.

Begeleiding van gepeste leerling :

- Neem voor dit gesprek blz 44 uit de "pestmap" als uitgangspunt (zie bijlage 5)
 - Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
 - Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
 - Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken.
 - De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
 - Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
 - Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
 - Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
 - Sterke kanten van de leerling benadrukken.
 - Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
 - Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
 - Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
 - Pas op voor overbescherming en het bevestigen van de slachtofferrol.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken!, pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Vragen hoe hij het denkt goed te maken.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Begeleiding van de andere kinderen van de groep:

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag.
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- Samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buitenspeelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- Kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.

- Herhalen van de school- en groepsregels.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Begeleiding van de ouders

- De ouders van de pester en de gepeste leerling worden op de hoogte gesteld van de peestsituatie.
- De leerkracht bespreekt de peestsituatie met de betrokken ouders.
- De betrokken ouders krijgen achtergrond informatie over pestgedrag.
- De betrokken ouders krijgen handreikingen met betrekking tot de aanpak van pestgedrag.
- Er wordt in overleg met ouders een plan van aanpak opgesteld en afspraken gemaakt t.a.v. het gedrag van betrokken leerlingen.
- Als de aanpak van school weinig effect heeft kan in overleg met ouders een hulpverlenende instantie worden ingeschakeld.

Dit protocol wordt onderschreven door leerkrachten, vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad, directie en bestuur.

Bijlage 1, bij pestprotocol De Telgenkamp

Adviezen aan de ouders van onze school.

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van activiteiten in clubverband. B.v. het beoefenen van een sport of scouting.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het doen van activiteiten in clubverband. B.v. het beoefenen van een sport of scouting.
- Corrigeer ongewenst gedrag door het te benoemen en inzicht te bevorderen. Keur ongewenst gedrag duidelijk af. Benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Laat aan de andere ouders weten dat je de ouders van het gepeste kind serieus neemt.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 2, bij pestprotocol De Telgenkamp

Computerprotocol

Gezien de steeds grotere rol die het computergebruik in de wereld van de kinderen speelt, vinden we het zinvol om voor de kinderen op De Telgenkamp een aantal afspraken te maken over 'veilig internetten'. We hebben dit vastgelegd in dit computerprotocol

TIPS VOOR DE LEERLINGEN

- Doe on-line niet, wat je off-line ook niet doet.
- Onthoud dat iedereen zich op internet anders kan voordoen.
- Geef nooit zomaar je privé-gegevens weg.
- Rare sites? Klik weg.
- Log uit als je je ongemakkelijk voelt.
- Zorg dat de virusscanner ge-update is.
- Reageer niet op vervelende mail of chats.
- Blokkeer vervelende chatters of mailers.
- Computer niet te lang.
- Los problemen samen met je ouders of de leerkracht op.
- Meld het als je onbeschofte of gemene mailberichten ontvangt aan je ouders of de leerkracht. Verwijder volgende e-mails van dezelfde afzender zonder ze te openen. Als daders geen respons krijgen is de lol er voor hen snel af.

TIPS VOOR DE OUDERS

- Surf samen met uw kind. Ga regelmatig samen achter de computer zitten. Ouders en kinderen leren dan van elkaar.
- Maak duidelijke afspraken over het internetgebruik en de tijdsduur die het kind achter de computer mag doorbrengen.
- Houd goed zicht op de computer en plaats deze indien mogelijk op een centrale plaats in huis.
- Leer uw kind om zeer zorgvuldig met privacy om te gaan. Altijd toestemming vragen om aan derden een telefoonnummer, adres of bankrekeningnummer door te mogen geven.
- Bekijk regelmatig de history van de browser, zodat u op de hoogte blijft van het surfgedrag van uw kind. Let wel: dit biedt geen garantie, want kinderen kunnen deze geschiedenis knop wissen.
- Gebruik een goede virusscanner en zorg dat deze up to date blijft.
- Vertel uw kinderen af te blijven van onbekende software en leer hen voorzichtig om te gaan met het downloaden van onbekende sites.
- Blijf geïnteresseerd in het surfgedrag van uw kind en wijs hem regelmatig op de minder leuke kanten hiervan, zoals pedofielen in chatboxen, pornosites, scheld emails, spam en nog veel meer.

TIPS VOOR DE LEERKRACHTEN

- Hang het computerprotocol goed zichtbaar in de klas, nadat je het in de klas besproken hebt.
- Op school gebruiken we internet alleen bij het opzoeken van informatie ten behoeve van een werkstuk of spreekbeurt.
- Blijf in de buurt bij de internettende leerlingen. Controleer of de schoolregels worden opgevolgd.
- Laat persoonlijke gegevens privé blijven. Let er op dat er over de leerlingen zo weinig mogelijk valt te traceren:

- Op school chatten we niet.
- Pesten of bedreigen via mail wordt niet getolereerd.
- Bij overtreding van één van bovenstaande afspraken spreekt de leerkracht een 'internetschorsing' uit.

De vertrouwenspersoon meldt klachten over internetgebruik aan de ICT-er ,de leerkracht en mogelijk de systeembeheerder. Dit om misbruik in de toekomst te voorkomen. In geval van 'hate-mail' kunnen ze samen nagaan van wie de mail afkomstig is.

Bijlage 3, bij pestprotocol De Telgenkamp

De nieuwe PestTest®

Inzicht in het Pesten

De pest aan pesten? De PestTest® is hét instrument om leerlingen zelf te laten vertellen waar, wanneer en op welke manieren wordt gepest op school. Leerkrachten en schoolleiders kunnen aan de hand van de uitkomsten gericht beleid voeren om pesten terug te dringen en zo mogelijk te voorkomen. De PestTest® is op cd-rom beschikbaar voor het primair en voortgezet onderwijs, openbaar én bijzonder.

Nieuwe inhoud

In de PestTest® zijn alle nieuwe vormen van pesten opgenomen, dus ook het digitale pesten. Hiermee voldoet de PestTest® helemaal aan de eisen van de huidige tijd. De vragen in de test zijn kindvriendelijk door het gebruik van eenvoudige en “jonge” taal.

Nieuwe opbouw

De test start met vragen, waarmee leerlingen zelf bepalen of zij behoren tot de groep van de pesters, de gepesten of de zwijgende middengroep. Elke categorie krijgt vervolgens op maat gesneden vragen, specifiek voor de eigen situatie. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt hoe de verschillende groepen het pesten ervaren.

Nieuwe vorm

Het uiterlijk van de test is aantrekkelijk door een kleurrijke en aansprekende graffiti achtergrond. De leerlingen krijgen voorafgaand aan de test via de computer duidelijke uitleg over pesten en de test zelf. Zij kunnen zelf aangeven of zij dit willen horen of alleen maar lezen. Vooral voor leerlingen die (nog) moeite hebben met lezen, is de mondelinge toelichting tijdens de test een uitkomst.

Rapportages

Leerkrachten kunnen na afloop van de test heel eenvoudig rapportages uitdraaien. Hierin zijn de resultaten snel en overzichtelijk te bekijken. Vergelijkingen tussen een eerste en tweede afgenomen test geven de mogelijkheid inzicht te krijgen in veranderingen in pestgedrag en het effect van het gevoerde beleid. Rapportages kunnen op klas én schoolniveau worden uitgedraaid.

In de praktijk getest

De nieuwe PestTest® is getest door leerlingen en leerkrachten op verschillende scholen. De reacties van de kinderen zijn enthousiast. Zij beoordelen de test als goed en heel belangrijk. Leerkrachten geven aan dat zij aan de hand van de rapportages concreet aan de slag kunnen om pesten in de klas te verminderen.

Voor wie?

De PestTest® is ontwikkeld voor leerlingen in groep zes, zeven en acht van het basisonderwijs en klas één, twee en drie van het voortgezet onderwijs. Leerlingen in groep zes zijn gemiddeld 12 minuten bezig met het invullen van de test, als zij zelf de algemene teksten lezen. In klas drie van het voortgezet onderwijs duurt het invullen van de test gemiddeld 6 minuten.

Bijlage 4a, Bij pestprotocol De Telgenkamp.

PESTEN: GESPREKKEN

Inleiding

Activiteiten die in de klas gedaan worden, met de hele groep, maken het Pesten tot een bespreekbaar onderwerp.

Maar daarmee zijn de moeilijkheden voor individuele zondebok nog niet uit de wereld. En een "geboren pestkop" komt daarmee alléén nog niet tot ander gedrag. Daar is meer voor nodig. Een persoonlijk gesprek van een leerkracht met een zondebok, en een – apart – gesprek met een pestkop kan een goede eerste stap zijn.

Doel van de gesprekken

Een individueel gesprek met een pestkop en een – apart – gesprek met een zondebok heeft vooral tot doel: de problemen óók op individueel niveau bespreekbaar te maken, kinderen de kans te bieden hun hart te luchten, kinderen duidelijk te maken dat ze met hun problemen bij je terecht kunnen. En ... zoeken naar oplossingen voor die problemen.

De individuele gesprekken met pestkoppen hebben een ander doel dan heel graag duidelijk maken dat zijn (haar) gedrag je irriteert, woedend of bezorgd maakt. Aan een pestkop wil je waarschijnlijk heel graag duidelijk maken dat zijn (haar) gedrag je irriteert, woedend of bezorgd maakt. Aan een pestkop wil je waarschijnlijk grenzen stellen, duidelijke grenzen. Terwijl je voor een zondebok de deur wil openzetten om te praten ...

Individuele gesprekken met pestkoppen en zondebokken hebben geen therapeutische doel. Een leerkracht is geen hulpverlener, geen psychotherapeut en moet dat ook niet worden. Maar een leerkracht geeft wel grenzen aan en fungeert ook als 'praatpaal' voor veel kinderen. Individuele gesprekken kunnen daarbij van grote betekenis zijn.

Voorwaarden voor een individueel gesprek

- er moet voldoende tijd zijn voor een gesprek (reken al gauw op twintig minuten á een half uur);
- er moet en ruimte zijn waar ongestoord gepraat kan worden (dus liever niet in een klas waar af en toe iemand "binnenstormt");
- de leerling moet vóór het gesprek begint, weten en begrijpen wat de bedoeling is van het gesprek – dat zal dus vooraf heel duidelijk moeten worden verteld;
- de leerling moet ook weten en begrijpen dat het gesprek weliswaar vertrouwelijk is, maar daarom nog niet 'geheim'; het mag met anderen woorden niet zó zijn dat de leerkracht 'meegezogen' wordt in een web van geheimhoudingen ...
- kinderen zijn niet allemaal gegevens aan een gesprek-onder-vier-ogen, waarbij je elkaar de hele tijd aankijkt. Soms vinden kinderen het prettiger om te praten en tegelijk wat te doen (bijvoorbeeld: wat opruimen in de klas, of samen een eindje wandelen); bij het gesprek moet met dat soort voorkeuren van kinderen rekening worden gehouden.

Bijlage 4b, bij pestprotocol De Telgenkamp.

PESTEN: GESPREKKEN

Gesprek met een 'zondebok'

Doel van het gesprek

- de leerling de kans geven om zijn (haar) hart te luchten en te vertellen wat hem (haar) dwars zit, áls de leerling dat zelf tenminste wil vertellen;
- met de leerling samen nagaan hoe de problemen in de omgang met leeftijdgenoten op gelost kunnen worden;
- ook: nagaan of de leerling misschien andere/meer hulp nodig heeft bij het oplossen van de problemen.

Begin van het gesprek

Maak aan het begin duidelijk waarom u dit gesprek wilt voeren (bijv.: "Ik wil een met je praten. Ik merk de laatste tijd dat jij nogal een geplaagd wordt. Ik maak me daar zorgen over. Het lijkt mij voor jou heel vervelend ...").

Vraag vervolgens – heel nadrukkelijk – of de leerling zelf er ook over wil praten. De leerling mag niet het gevoel krijgen "op de pijnbank" gelegd te worden, uitgehoord te worden of wat dan ook. Beëindig het gesprek zonder verwijt. En voeg er aan toe dat de leerling altijd bij je terecht kan als hij wél wil praten.

Ingrediënten voor het gesprek

Als leerkracht zul je in het gesprek de deur zelf moeten openzetten. Dat kan heel goed door open vragen te stellen, zoals:

- "Wat vind jij er zelf van?"
- "Heb jij misschien een idee waarom ze jou pesten?"
- "Hoe reageer je als het gebeurt?"

Probeer eerst samen vast te stellen wat de leerling precies als problemen ervaart. Dat alleen al kan tijd vergen. Meen die tijd. Draag niet zelf allerlei oplossingen aan, ga vooral niet preken! Vraag liever aan de leerling:

- "Hoe zou je daar nou een oplossing voor kunnen vinden? Heb jij misschien zelf een idee?"

Het belangrijkste ingrediënt in zo'n gesprek is: luisteren.

Actief luisteren met name. Dat betekent: je inleven in de leerling. Niet meelijden, maar meeleven. Dat kan heel goed door zinnnetjes te gebruiken, zoals:

- "Je bedoelt, dat je?"
- "Je hebt het gevoel dat ...?"
- "Je probeert me duidelijk te maken dat ...?"
- "Je zou het liefst willen?"

Aandachtspunten

1. Vermijd oordelen! Het gaat er in dit gesprek niet zozeer om wat jij als leerkracht ervan vindt of denkt, maar wat de leerling zelf aangeeft – als probleem, en als mogelijk oplossingen daarvoor
2. Als de leerling over oplossingen voor zijn (haar) eigen problemen begint te denken, neem die dan uiterst serieus. Maak eerst een rijtje 'mogelijke oplossingen', ga pas daarna met de leerling na welke oplossing haalbaar is.
3. Probeer samen een oplossing te kiezen die de leerling zelf 'ziet zitten' en die ook naar jouw inschatting haalbaar en effectief is.
4. Juist omdat zondebokken vaak sociaal niet zó vaardig zijn, is het handig om een gekozen oplossing eerst uit te proberen. Misschien in de vorm van een rollenspelletje, dat je samen speelt?

5. Maak na afloop van het gesprek een afspraak om over een tijdje weer eens samen te praten, om te kijken of de gekozen oplossing écht werkt.
6. Vermijd in het gesprek ook oordelen of verklaringen te geven voor het (pest-)gedrag van anderen kinderen. Er mag geen 'roddelsfeer' ontstaan in het gesprek!
7. Houd het gesprek, als 't even kan, een beetje luchtig. Het is al moeilijk voor 'n kind om over dit soort onderwerpen te praten. Als het dan óók nog met een sombere ondertoon gebeurt, is het helemaal tabben geblazen.

Bijlage 4c, bij pestprotocol De Telgenkamp.

PESTEN: GESPREKKEN

Gesprek met een 'pestkop'

Doel van het gesprek

- aan de leerling duidelijk maken dat zijn/haar gedrag voor jou onacceptabel is; een duidelijke grens stellen;
- maar ook: de 'pestkop' de kans geven om zijn/haar 'verhaal' te vertellen, en als daarin problemen voorkomen: samen zoeken naar een oplossing voor de problemen.

Begin van het gesprek

Maak de leerling duidelijk dat je dit gesprek beslist van hem (haar wil voeren en welke bedoeling je daarbij hebt).

Anders dan bij het gesprek met de zondebok geldt hier niet: "als de leerling geen zin heeft om te praten, okay, dan niet".

Je hebt als leerkracht behoefte om aan de leerling duidelijk te maken waar de grenzen (in dit geval: met betrekking tot plagen/pesten) liggen, en dus wil jij dit gesprek voeren.

Ingrediënten/stappen in het gesprek

Stap 1: is de toelichting: waarom dit gesprek plaats vindt (zie hierboven).

Stap 2: benoemen vervolgens:

- a. Het gedrag van de leerling waar je je aan ergert of waar je bezorgt over bent. Benoem dat zo zuiver mogelijk, dat wil zeggen met weglating van alle overbodige oordelen en verwijten. Alleen het "zuiver waarneembare gedrag"
- b. Het vervolg dat het gedrag van de leerling heeft voor andere leerlingen (de zondebok, de rest van de klas, de sfeer in de klas);
- c. En tenslotte wat je daar zelf van vindt, van het gedrag van de leerling en de gevolgen die dat heeft.

Met deze 3 'elementen' kun je – zonder onnodige verwijten, zonder in gesprek te vallen – precies aangeven waar de grens ligt, en welk gedrag je niet accepteert en waarom niet.

Stap 3: de kans is groot dat de leerling na zo'n confrontatie in verzet gaat en zegt: "Ja, maar ...".

Dat zijn momenten om over te schakelen op actief luisteren. Luister naar het verzet, de verklaringen van de leerling. Maar blijf bij je (in stap 2) aangegeven grens. Dat kan bijvoorbeeld door, na het verzet van de leerling, te zeggen: ... "Je bedoelt ...?" En vervolgens te herhalen: "En tocht vind ik het heel erg (c) dat één van de kinderen in de klas nu bijna niet meer naar school durft (b) omdat jij een paar keer z'n tas hebt afgepakt en leeggegooid in de gang (a)."

Misschien is het gesprek hiermee afgedaan: je hebt gezegd wat je wou zeggen, de leerling heeft z'n verzet daartegen kunnen spuien en daar is naar geluisterd. Maar het is ook mogelijk dat de leerling tijdens het gesprek laat merken dat zijn gedrag voortkomt uit een 'probleem': bijvoorbeeld:

- hij/zij vertelt het pesten niet te kunnen laten
- of: de ander vraagt erom, die doet altijd zo raar

Soms zal zo'n confronterend gesprek over gaan in een 'helpend gesprek', waarbij je – niet als in het gesprek met de zondebok – samen zoekt naar een oplossing voor het probleem van, in dit geval, de pestkop. Lees daarvoor nog eens de aandachtspunten door op in de "Inleiding").

Aandachtspunten in dit gesprek

1. Veel pestkoppen beschouwen hun eigen gedrag als heel normaal. Ze zullen nogal eens hun schouders ophalen en mompelen: "Nou ja, dat je dáár druk over maakt: ..."
Vaak is dat geen onwil, maar eerder een uiting van onvermogen: veel pestkoppen weten bijna niet hoe ze zich ánders moeten gedragen. Daarom zijn 2 dingen aan te bevelen: -
 - héél duidelijk zijn in de grens die je aangeeft (stap 2, a-b-c);
 - en oppassen dat je niet de leerling afwijst, maar alléén diens gedrag!
2. Het is mogelijk dat het tijdens zo'n gedrag uit voorkomt of mee samenhangt: eigen onzekerheid, en negatief beeld van zichzelf, of onvermogen om op een ándere manier met leerlingen om te gaan.
In dat geval is het zeker van belang om tijdig, in het gesprek, over te schakelen van confronteren op actief luisteren. En om samen met de leerling na te gaan of hij (zij) iets aan die problemen wil doen, en hoe en door wie de leerling daarbij het beste geholpen kan worden.
3. Er zijn 'onverbeterlijke pestkoppen': je kunt ze heel duidelijk aangeven waar de grens ligt, je kunt heel zorgvuldig luisteren naar hun verzet of verklaring, maar ze veranderen hun gedrag niet.
In dat geval heeft het geen zin om het gesprek een aantal malen te herhalen, dan moeten er andere oplossingen/maatregelen bedacht worden. Praat er over met de directie of met collega's in een teambespreking of intervisie (zie "Maatregelen binnen de school").

Bijlage 4d, bij pestprotocol De Telgenkamp .

gesprekken met ouders.

Op de L- schijf, zorgdiskette vind je een powerpoint over het voeren van oudergesprekken. De belangrijkste punten staan daar op een rijtje.

Bijlage 5, bij pestprotocol De Telgenkamp

pestblad volgende pagina.

Anti pestblad.

(Samen met kind invullen. Bewaren achter tabblad groepsdossier van de groepsmap)

Datum..... tijdstip van voorval.....

Ingevuld door:.....

Naam invuller:..... groep:

Naam betrokken kinderen: groep:

Wat is er gebeurd?

.....
.....
.....

Is dit pesten? Schrijf op waarom het wel of niet pesten is.

.....
.....
.....

Hoe gaan we verder, welke afspraken maken we.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Schrijf bij elke evaluatie hoe het is gegaan. Als het pesten is gestopt en evaluatie niet meer nodig is schrijf je afgerond.

Datum 1^eevaluatie:

.....
.....

Datum 2^eevaluatie:

.....
.....

Datum 3^eevaluatie:

.....
.....

Besproken met ouders: ja/ nee

datum:

Zie verder oudergespreksformulier.

Bijlage 6, bij pestprotocol De Telgenkamp

Administratieve verwerking voor leerkrachten.

1. Bij stap 2 en 3 bijlage 5 pestblad invullen, achter tabblad groepsdossier, eind van het jaar in groepsdossier.
2. Oudergesprekken op oudergespreksformulier, in individueel dossier.
3. Consequenties/ aanpak op iverb noteren.

